

ETHNOBOTANY GUIDE

Tháng 8 2013

Giới thiệu về Sinh thái nhân văn và nghiên cứu Thực vật học dân tộc

Hướng dẫn giúp nhóm nghiên cứu và các thành viên chuẩn bị cho nghiên cứu trên thực địa

Nhóm nghiên cứu Thực vật học dân tộc

Viện Nghiên cứu Sinh thái Chính sách Xã hội (SPERI) và Cộng đồng Mekong hướng tới thương mại sinh thái (MECO-ECOTRA)

Nghiên cứu Thực vật học dân tộc Sinh thái nhân văn bám theo các hoạt động có từ nhiều năm nay của Viện SPERI và mạng lưới MECO-ECOTRA trong việc hỗ trợ trao quyền và thúc đẩy các cộng đồng dân tộc thiểu số bản địa bảo tồn và gìn giữ đa dạng sinh học.

Nghiên cứu Thực vật học dân tộc Sinh thái nhân văn nhằm giúp đỡ để gặt hái những mục tiêu bằng cách cẩn thận quan sát mối quan hệ giữa những chuyên gia người bản địa (các thành viên của cộng đồng dân tộc thiểu số chẳng hạn thầy thuốc nam, người thu hái sản phẩm rừng và nông dân) và những loài thực vật họ sử dụng. Những kết quả của nghiên cứu này được sử dụng để tạo ra những sản phẩm hữu dụng cho việc phục vụ nhu cầu của các cộng đồng, MECO-ECOTRA và SPERI.

Tiếp theo trang 2

TRONG CHỦ ĐỀ NÀY

- 1 Giới thiệu về Sinh thái nhân văn và nghiên cứu Thực vật học dân tộc
- 1 Các nguyên tắc chung khi làm việc trên thực địa
- 3 Mục tiêu nghiên cứu
- 3 Hành trình nghiên cứu

3. Các nguyên tắc chung khi làm việc trên thực địa

Những điều này để chắc chắn quá trình nghiên cứu là cởi mở, sẵn sàng điều chỉnh ở bất kỳ thời điểm nào và tất cả mọi người đều cảm thấy vui vẻ

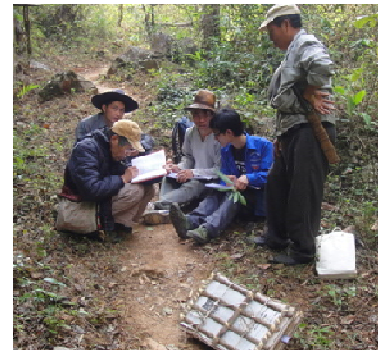
Tuân theo những nguyên tắc chung này khi làm việc trên thực địa là rất cần thiết trong việc duy trì một nhóm nghiên cứu hiệu quả, thân thiện, vui vẻ cùng với một cộng đồng hạnh phúc

Cùng nhau đưa ra quyết định

Việc đưa ra quyết định về nghiên cứu là rất phức tạp và mất thời gian nhưng điều này thì rất quan trọng để mọi người hiểu và hài lòng với những quyết định và với tiến trình nghiên cứu

Lập kế hoạch trước

Tất cả các nghiên cứu viên cần hiểu rõ những mục tiêu của nghiên cứu và cần chuẩn bị tốt để thực hiện nhiệm vụ của mình trong nhóm nghiên cứu. Tất cả cần có cảm giác thoải mái và có cùng ý kiến rõ ràng về những gì đang diễn ra



Nhóm nghiên cứu đang cẩn thận ghi chép lại thông tin được già Sai Khur chia sẻ.

Tiến hành một cách từ từ

"Chậm và chắc làm nên chiến thắng". Dành thời gian để cẩn thận và chính xác khi lắng nghe chuyên gia người bản địa và ghi chép chính xác những điều mà họ truyền đạt, cũng như nhận dạng và ghi chép chính xác (hình ảnh của các mẫu thực vật) là điều rất cần

Tiếp theo trang 3

Các mục tiêu cụ thể của nghiên cứu

Các mục tiêu chi tiết của Sinh thái nhân văn và nghiên cứu Thực vật học dân tộc có thể được chia thành ba phần dựa vào quá trình thiết kế và thực hiện nghiên cứu thực vật học dân tộc trên thực địa với các chuyên gia người bản địa.

1. Tổ chức và chuẩn bị của nhóm nghiên cứu

Một trong những mục tiêu của nghiên cứu là đào tạo các nghiên cứu viên trẻ các kỹ năng kỹ thuật về nghiên cứu thực địa và Thực vật học dân tộc/Thực vật học cũng như các kỹ năng mềm khi làm việc với một cộng đồng bao gồm nhiều nhóm đối tượng khác nhau tham gia. Đồng thời những nghiên cứu viên trẻ có thể tìm hiểu về những thực hành truyền thống và ý nghĩa văn hóa của những loài thực vật và cách mà họ bảo tồn.

Tất cả các nghiên cứu viên cần hiểu rõ về những mục tiêu của nghiên cứu và cần chuẩn bị tốt để thực hiện nhiệm vụ của mình trong nhóm nghiên cứu. Họ có thể phụ trách chụp ảnh chuyên gia người bản địa và các loài cây; sử dụng GPS để thu thập thông tin về địa điểm; đánh dấu mẫu và bảo quản mẫu thực vật trong tập thu mẫu; làm việc với nhà thực vật để định loài cho các loài cây; hoặc một nhiệm vụ khác quan trọng hơn đó là ghi chép lại các kiến thức về các loài cây được chia sẻ bởi chuyên gia người bản địa.

Nhóm nghiên cứu nên phác thảo một bộ câu hỏi (bản chưa chính thức) dựa vào các mục tiêu tổng thể của nghiên cứu Sinh thái nhân văn và dựa vào các mục tiêu cụ thể của chuyến đi (vd. bảo tồn rừng, các cây ăn được, ...)

Nhóm nghiên cứu không chỉ cần hiểu rõ về các mục tiêu nghiên cứu và tổng thể quá trình nghiên cứu và mối liên hệ của nó với các mục tiêu của MECO-ECOTRA mà cũng cần phải chuẩn bị để chia sẻ những điều này với cộng đồng và lắng nghe những phản hồi, những thay đổi từ cộng đồng (mỗi thành viên của nhóm nghiên cứu và mỗi chuyên gia người bản địa có quyền đề nghị thay đổi ở bất kỳ thời điểm nào)

2. Làm việc với cộng đồng

Làm việc với cộng đồng nên bắt đầu bằng việc cẩn thận giải thích về các mục tiêu tổng thể, về mạng lưới ECO-ECOTRA và về các mục tiêu cụ thể của nghiên cứu Thực vật học dân tộc Sinh thái nhân văn cùng với bộ câu hỏi đã phác thảo và giới thiệu về nhóm nghiên cứu, các khía cạnh kỹ thuật của nghiên cứu. Lý tưởng nhất là các thành viên trong cộng đồng đồng ý với đề nghị của nghiên cứu và tìm ra cách thức để tiến hành nghiên cứu phù hợp với những

nhu cầu của họ. Họ sẽ điều hành nghiên cứu và thiết kế nghiên cứu, xác định những chuyên gia người bản địa trong cộng đồng người mà sẽ tham gia cũng như xác định vị trí nhóm nghiên cứu sẽ đi đến. Đồng thời họ sẽ xác định lại các câu hỏi trong bảng hỏi.

Các mục tiêu và quá trình nghiên cứu nên được giải thích cẩn thận cho bất kỳ chuyên gia người bản địa nào mới tham gia. Nhóm nghiên cứu nên cởi mở để thảo luận và thay đổi bất kỳ lúc nào với những đề nghị được đưa ra (Trong cả quá trình nghiên cứu nên cởi mở để thay đổi ở bất kỳ thời điểm nào và tất cả mọi người nên vui vẻ và cảm thấy thoải mái với quá trình nghiên cứu. Đưa ra quyết định về nghiên cứu có thể là rất phức tạp và tốn nhiều thời gian nhưng điều quan trọng là tất cả mọi người hiểu và hài lòng với các quyết định và với quá trình nghiên cứu)

Nhóm nghiên cứu nên làm việc cẩn thận để giúp đỡ những người chuyên gia người bản địa mới tham gia nghiên cứu và để chào mừng, đón nhận, vui vẻ và cởi mở tiếp thu những ý kiến mới; cách thức giao tiếp và làm việc. Trong suốt quá trình nghiên cứu, nhóm nghiên cứu nên chắc chắn rằng tất cả mọi người hiểu quá trình và kế hoạch cho mỗi ngày/cho toàn bộ đợt nghiên cứu ngay cả khi điều này mất thêm nhiều thời gian nhưng nó rất xứng đáng. Tất cả mọi người nên hiểu rõ cái đang diễn ra và tại sao. Nếu không nó có thể là nguyên nhân của rất nhiều rắc rối sau này.

Nhóm nghiên cứu và các chuyên gia người bản địa làm việc trong một bầu không khí thoải mái và cả hai bên đều cảm thấy thú vị, hào hứng là điều rất quan trọng. Nếu trong trường hợp không có được điều này thì trường nhóm hoặc các thành viên trong nhóm cần chỉ ra và thay đổi những chỗ cần thiết. Nếu nhóm nghiên cứu cảm thấy chán nản hoặc mệt mỏi thì các chuyên gia người bản địa cũng sẽ cảm thấy như vậy

Ghi chép chính xác dữ liệu

Việc các thành viên trong nhóm ghi chép chính xác dữ liệu và tất cả đang theo dõi các thứ giống nhau là điều rất quan trọng. Khi một chuyên gia người bản địa đề cập đến một cây mới với những thông tin mới thì một nghiên cứu viên sẽ nói cho những người còn lại trong nhóm về mã nhận dạng (thường là một chuỗi ký tự bao gồm số và chữ, chẳng hạn: HEPA01). Cả nhóm cần chắc chắn rằng mỗi người đã ghi chú cho mã nhận dạng và chắc chắn rằng tất cả các thông tin (GPS, hình ảnh, thông tin, câu hỏi, mẫu cây) của cây này đã được đánh dấu. Đánh mất các đặc điểm của mẫu hoặc của hình ảnh có thể là nguyên nhân khiến toàn bộ kiến thức được truyền tải bị mất.

MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu này nhằm mục tiêu khảo sát kỹ hoạt động văn hóa và gìn giữ đa dạng sinh học với các thầy thuốc nam truyền thống của các nhóm dân tộc Dao, Hmong, Lự-Lào, Mã Liềng, Sách, Tày, Thái, Xinh Mun và Kinh (dân tộc chiếm đa số ở Việt Nam) ở miền Bắc Việt Nam, và người Hmong bản địa ở bản Lóng Lăn, Luang Prabang, Lào

HÀNH TRÌNH NGHIÊN CỨU SINH THÁI NHÂN VĂN THỰC VẬT HỌC DÂN TỘC

CUỘC HỌP ĐẦU TIÊN:

VIẾNG KEO, LUANG PRABANG, LÀO

Cuộc họp đầu tiên được giúp đỡ bởi các chuyên gia người bản địa MECO-ECOTRA, Hội liên hiệp người Hmong Lào, chính quyền bản địa và các nhà nghiên cứu địa phương và quốc tế để giải thích và trình bày bối cảnh của nghiên cứu và tiếp thu các ý kiến đóng góp.

HÀNH TRÌNH NGHIÊN Ở LÓNG LĂN 2012 – 2013

BẢN LÓNG LĂN, LUANG PRABANG, LÀO

9/2012 VÀ 1/2013

Nghiên cứu được tiến hành với 14 chuyên gia người bản địa dựa trên một bộ câu hỏi về cách sử dụng cây, thay đổi và thách thức trong việc duy trì các loài cây và thực hành truyền thống theo thời gian từ khi người dân Lóng Lăn đến định cư ở đây cho đến nay

HÀNH TRÌNH NGHIÊN CỨU Ở HEPA

VÙNG THỰC HÀNH SINH THÁI NHÂN VĂN (HEPA), HÀ TĨNH, VIỆT NAM

11/2012

Nghiên cứu được tổ chức bởi Ban điều hành, với sự tham gia của các nhóm dân tộc Dao, Hmong, Lự-Lào, Mã Liềng, Sách, Tày, Thái, Xinh Mun và Kinh.

thiết.

Đưa ra những kiến nghị và cởi mở để thay đổi

Mỗi thành viên của nhóm nghiên cứu và chuyên gia người bản địa cần thấy thoải mái để đề xuất những ý kiến và kiến nghị cũng như cởi mở với người khác để đảm bảo nghiên cứu được triển khai trôi chảy với sự phấn khởi của nhóm nghiên cứu và sự vui vẻ của cộng đồng

Tập trung

Không đánh mất các mã nhận dạng của thông tin, ví dụ: tập trung và theo dõi các mã nhận dạng của mỗi cây mới. – Tập trung tới những ý kiến mới và đáng ngạc nhiên và với thông tin về những loài cây, về cộng đồng

Đối đãi tốt

Đảm bảo rằng tất cả các chuyên gia người bản địa và các thành viên trong nhóm cảm thấy thoải mái và an toàn (ví dụ, các chuyên gia người bản địa trẻ tuổi có thể không cảm thấy thoải mái khi ngồi hoặc dùng quá nhiều thời gian cho việc chia sẻ về các loài cây trong khi các chuyên gia người bản địa già hơn thì có thể phù hợp hơn với điều đó)

Được thông báo

Chắc chắn rằng tất cả mọi người biết về kế hoạch và hiểu cái gì đang diễn ra, đang diễn ra như thế nào. Điều này có thể tiết kiệm được rất nhiều thời gian, tránh được những rắc rối nếu mọi người hiểu và đồng ý với những gì đang diễn ra (họ sẽ theo và giúp đỡ, cũng như không làm lớn chuyện tiến trình nghiên cứu)

Chăm sóc các thiết bị nghiên cứu

Chăm sóc các thiết bị nghiên cứu và hỏi để được hướng dẫn cách sử dụng một cách thích hợp. GPS, máy ảnh và bộ lưu mẫu có vẻ là các thiết bị phức tạp ở những lần đầu sử dụng nhưng khi bạn tự tin và học được cách sử dụng thì mọi thứ trở nên dễ dàng.

Nghiên cứu bám theo các hoạt động có từ nhiều năm nay của Viện SPERI và mạng lưới MECO-ECOTRA trong việc hỗ trợ trao quyền và thúc đẩy các cộng đồng dân tộc thiểu số bản địa bảo tồn và gìn giữ đa dạng sinh học.



Thầy thuốc người Dao Triệu Thị Khang trong hành trình nghiên cứu với học sinh người Hmong Giàng Thị Chung (HEPA, 11/2012)